

Ministry of the Environment
of the Czech Republic

ЗВІТ

у рамках проєкту «Збереження природної спадщини для Life в Україні», акронім ConNaturLIFE Ukraine, (101148569 — LIFE23-PRE-CZ-ConNaturLIFE Україна)

Автори:

Олексій Марущак
Анна Куземко

Номер Робочого пакету:

WP2

Назва Робочого пакету:

Спільний законодавчий простір для України та ЄС у сфері охорони природи

Номер та назва заходу:

T.2.2 Практична трансформація Смарагдової мережі до мережі Natura 2000

Номер та назва результату:

D2.14 Аналіз та пропозиції щодо доповнення видів/природних оселищ до додатків Директив про природу (Natura 2000)

Дата:

Лютий 2025

ЗМІСТ

1. ВСТУП.....	4
2. МЕТОДОЛОГІЯ ВИБОРУ ВИДІВ	5
3. КРИТЕРІЇ, ЯКІ ПРОПОНУЄТЬСЯ ВРАХОВУВАТИ ПІД ЧАС ВИБОРУ ВИДІВ ДЛЯ ВКЛЮЧЕННЯ ДО ДОДАТКІВ ОСЕЛИЩНОЇ ТА ПТАШИНОЇ ДИРЕКТИВ	8
4. РЕЗУЛЬТАТИ	10
5. ВИСНОВКИ	15
6. ДОДАТКИ.....	16

1 ВСТУП

Цей звіт розроблено в рамках проекту ЄС LIFE «Збереження природної спадщини для Life в Україні», як частину робочого пакету 2 «Спільний законодавчий простір для України та ЄС у сфері охорони природи». Основною метою цього звіту є підготовка пропозицій щодо додавання видів до Додатків I та II Директиви Ради 92/43/ЄЕС від 21 травня 1992 року про збереження природних оселищ та дикої фауни і флори (Оселищна Директива) та Додатку I Директиви Європейського Парламенту і Ради 2009/147/ЄС від 30 листопада 2009 року про збереження диких птахів (Пташино Директива).

Згідно з Пташиною Директивою, країни повинні визначити основні місця розмноження, відпочинку та зимівлі для 197 рідкісних або зникаючих видів птахів, перелічених у Додатку I Пташиної Директиви, а також для деяких інших мігруючих видів птахів.

Згідно з Оселищною Директивою, країни-члени ЄС повинні визначити території для понад 1000 диких видів рослин і тварин і 233 типів природних оселищ. Вони перераховані в Додатках I «Типи природних оселищ, які становлять інтерес для Співтовариства, для збереження яких необхідне визначення спеціальних територій збереження» та II «Види тварин та рослин, які становлять інтерес для Співтовариства, для збереження яких необхідне визначення спеціальних територій збереження» [Оселищної Директиви](#) відповідно.

Сьогодні, завдяки Оселищній Директиві, держави-члени ЄС класифікували понад 23 500 ділянок, які мають значення для Співтовариства, (SCIs) в межах території ЄС. Разом вони охоплюють майже 950 000 км² суші та моря – це більше, ніж Іспанія та Швеція разом узяті. Мережа Natura 2000 також включає спеціальних природоохоронні території (SPA), визначені відповідно до вимог Пташиної Директиви. Разом ці об'єкти часто називають «об'єктами Natura 2000», і зараз вони є [найбільшою скоординованою мережею природоохоронних територій у всьому світі](#).

Нижче наведено кількість видів дикої фауни та флори, а також типів природних оселищ, зазначених у додатках до Оселищної та Пташиної Директив ЄС, та їх присутність в Україні (Таблиця 1).

Таблиця 1. Кількість видів та типів природних оселищ, що зазначені у додатках до Оселищної та Пташиної Директив ЄС, та їх присутність в Україні.

Додаток	Додаток I, Оселищна Директива	Додаток II, Оселищна Директива	Додаток I, Пташина Директива
Кількість видів/типів природних оселищ (загальна)	233	≈900	197
Кількість видів/типів природних оселищ (UA)	172	162	130

Україна – найбільша країна Європи, площею 603 628 км² (5,7% території Європи), розташована в 4 біогеографічних регіонах (Паннонському, Континентальному, Степовому та Альпійському). Унікальне географічне положення зумовило велику різноманітність біоти та кількість видів, у тому числі ендемічних. Наприклад, національний Червоний список (Червона книга України) наразі включає 687 видів тварин і 857 видів рослин, грибів і водоростей.

Україна як новий член Європейського Союзу значно збагатить перелік біорізноманіття ЄС низкою унікальних, часто ендемічних, видів дикої фауни та флори, а також типів природних оселищ.

Це стандартна практика, коли нова країна, приєднуючись до ЄС, подає доповнення до додатків Оселищної та Пташиної Директив із представниками своєї фауни та флори, які відповідають необхідним критеріям для включення до цих документів і раніше не були представлені в межах попередньої території країн ЄС або не були до цього цільовими видами для охорони.

Досить значна кількість видів, занесених до національного червоного списку в Україні (Червоної книги України)^{1 2}, не занесені ані в додатки/резолюції Конвенції про охорону дикої фауни та флори і природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція), ані в додатки Оселищної та Пташиної Директив. Беручи до уваги, що цей перелік видів включає багато ендеміків і тих, що потребують спеціальних заходів збереження в Україні, а також їх відповідність критеріям видів, перелічених у вищезазначених резолюціях і додатках, було припущено, що вони потенційно придатні або принаймні варті перевірки на їх придатність для включення до додатків Оселищної та Пташиної Директив.

Вищезазначене спонукало нас проаналізувати рідкісну ендемічну флору та фауну України, а також окремі відносно нещодавно виділені типи природних оселищ на предмет їх відповідності критеріям Директив щодо видів та оселищ з метою підготовки пропозицій щодо їх включення до згаданих додатків.

2 МЕТОДОЛОГІЯ ВИБОРУ ВИДІВ

Методологію відбору видів було розроблено як загальний підхід для аналізу всіх додатків Оселищної та Пташиної Директив. Таким чином, наведена нижче інформація включає всі додатки до Оселищної та Пташиної Директив, які містять переліки диких видів фауни та флори, а також типів природних оселищ.

ЕТАП #1

Аналізуючи види флори і фауни, ми керувалися низкою логічних висновків і алгоритмів. Загальна ідея полягала в тому, що в першу чергу ми повинні вибрати ті види, які є в переліках Додатків I, II і III Конвенції про охорону дикої фауни та флори і природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція) і НЕ внесені в

1 <https://web.archive.org/web/20210505092213/https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-21#Text>

2 <https://web.archive.org/web/20210428171708/https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0370-21#Text>

Додатки II, IV і V Оселищної Директиви та Додатки I, II і III Пташиної Директиви. Це було зроблено шляхом попарного порівняння списків.

Сучасний стан кількості видів, занесених до Додатків Директив, що цікавлять нас в межах даного завдання наступний:

- 1) Додаток I Оселищної Директиви, представлено в Україні: 104 типи оселищ;
- 2) Додаток II Оселищної Директиви, представлено в Україні: 133 види;
- 3) Додаток I Пташиної Директиви, представлено в Україні: 121 вид.

Після порівняння згаданих списків (Бернської конвенції та Директив) для обраних видів було побудовано карти поширення на основі наявних відкритих баз даних реєстрацій біорізноманіття: [GBIF](#), [УкрБін](#), [iNaturalist](#) тощо. Ті види, які широко поширені в Європі, також були виключені зі списку обраних видів. Види, представлені в кількох європейських країнах, на даному етапі залишили в списку. Приклад результатів (створених карт) такого попереднього етапу дослідження наведено нижче (Рисунок 1, 2).

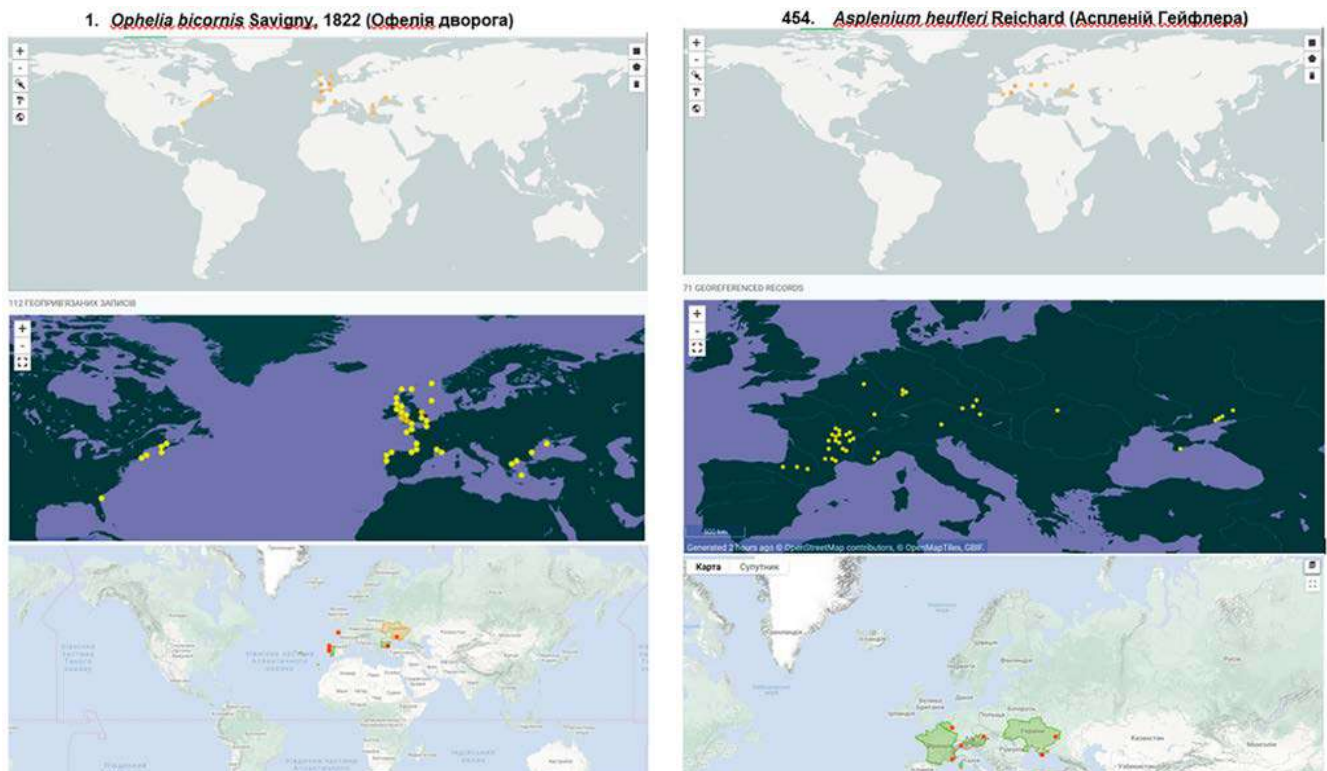

Рисунок 1. Перевірка географічного поширення видів, виділених на Етапі #1 (види дикої фауни).

Рисунок 2. Перевірка географічного поширення видів, виділених на Етапі #1 (види дикої флори).

ЕТАП #2

На цьому етапі ми застосували той самий алгоритм вибору видів, що й на Етапі №1. Цього разу, порівнюючи охоронні списки, ми вибрали ті види та оселища, які є в переліку Резолюції 6 та Резолюції 4 Бернської конвенції та НЕ ВНЕСЕНІ до Додатків I, II, IV та V Оселищної Директиви та до Додатків I, II та III Пташиної Директиви. Це було зроблено шляхом попарного порівняння вищезазначених списків. У результаті сфор-

мовано певний перелік видів та оселищ, які занесені до Додатків I, II чи III Бернської конвенції або до Резолюцій 6 та 4 Бернської конвенції.

ЕТАП #3

На цьому етапі ми застосували той самий алгоритм, що й для **Етапу №1** та **Етапу №2**, але цього разу види, ЗАНЕСЕНІ до Червоної книги України та регіональних червоних списків окремих адміністративних областей України та НЕ ЗАНЕСЕНІ до Додатків II, IV та V Оселищної Директиви, Додатків I, II та III Пташиної Директиви, Резолюції 6 та Додатків I, II та III Бернської конвенції, були обрані шляхом попарного порівняння вищезазначених списків. Для обраного виду побудовано карти поширення на основі наявних баз обліку тваринного світу (GBIF, УкрБін, iNaturalist тощо). Ті види, які широко поширені в Європі, також були виключені зі списку обраних видів. Види, представлені лише в кількох європейських країнах, на даному етапі залишили в списку.

Таким чином, у квітні-травні 2024 року було зроблено аналіз та пропозицію щодо можливого включення актуальних та важливих для України видів та оселищ з Резолюцій 4 та 6 Бернської конвенції відповідно до додатків Оселищної та Пташиної Директив, якщо вони відсутні на території країн-членів ЄС та не підпадають під дію поточної версії Директив. Завершено заповнення стандартних форм (чорнових версій) для кожного із запропонованих на даному етапі видів та оселищ для включення до додатків до Оселищної та Пташиної Директив відповідно до вимог ЄС. Під час цієї роботи було проведено такі заходи:

- 1)** проведення аналізу географічного поширення видів дикої фауни та флори з Резолюції 6 Бернської конвенції, які не включені до Додатків II та IV Оселищної Директиви за даними онлайн ресурсів GBIF та iNaturalist;
- 2)** проведення аналізу переліків видів, занесених до Червоної книги України, які не включені до Резолюції 6 Бернської конвенції, а також Додатків IV і V Оселищної Директиви та Додатків II і III Пташиної Директиви;
- 3)** проведення аналізу переліків видів зі списків регіонально рідкісних видів адміністративних областей України на їх відповідність критеріям Резолюції 6 Бернської конвенції, а також Додатків IV і V Оселищної Директиви та Додатків II і III Пташиної Директиви.

За результатами складено списки видів, карти поширення видів та обґрунтування відповідності видів критеріям зазначених додатків.

Оскільки всі види птахів, що мешкають в Україні, широко поширені та вже включені до додатків Пташиної Директиви, жодних додаткових видів птахів не було запропоновано на включення.

Після 3-х згаданих кроків ми отримали список із 391 виду дикої фауни та флори, які потенційно можуть бути запропоновані для включення до додатків Оселищної Директиви. Отримавши такий великий перелік видів, потенційно придатних для включення до Додатку, ми застосували наступний набір критеріїв, які допомогли б звужити список, віддавши пріоритет тим видам, які дійсно потребують охорони з точки зору Natura 2000 та практичної реалізації майбутніх заходів збереження.

3 КРИТЕРІЇ, ЯКІ ПРОПОНУЄТЬСЯ ВРАХОВУВАТИ ПІД ЧАС ВИБОРУ ВИДІВ ДЛЯ ВКЛЮЧЕННЯ ДО ДОДАТКІВ ОСЕЛИЩНОЇ ТА ПТАШИНОЇ ДИРЕКТИВ

Основні критерії для включення видів і типів оселищ в додатки до Оселищної Директиви визначені в статті 1, а саме:

„**(g)** види, що становлять інтерес для Співтовариства означають такі види, які, у межах території, зазначеної в статті 2:

- i)** перебувають під загрозою зникнення, окрім видів, природний ареал яких представлений на такій території незначною мірою та які не перебувають під загрозою зникнення і не є чутливими у західному палеарктичному регіоні; або
- ii)** є вразливими, тобто вважаються такими, що можуть опинитися під загрозою зникнення у найближчому майбутньому у разі продовження дії причинних факторів; або
- iii)** є рідкісними, тобто мають нечисленні популяції, які не перебувають під загрозою зникнення та не є вразливими, але наражаються на ризик. Такі види населяють обмежені географічні території або значно розсіяні у межах ширшого ареалу; або
- iv)** є ендемічними або потребують особливої уваги через характер свого оселища та/або потенційний вплив їх експлуатації на їхнє оселище та/або потенційний вплив їх експлуатації на статус збереження.

(c) типи природних оселищ, що становлять інтерес для Співтовариства, означають такі природні оселища, які, у межах території, зазначеної в статті 2:

- i)** перебувають під загрозою зникнення у межах їх природного ареалу; або
- ii)** мають малий природний ареал внаслідок регресії або через природну обмеженість території; або
- iii)** є взірцевими прикладами типових характеристик одного або більш ніж одного з таких дев'яти біогеографічних регіонів: альпійський, атлантичний, чорноморський, бореальний, континентальний, макаронезійський, середземноморський, паннонський та степовий.”

Крім основних критеріїв, наведених вище, ми запропонували додаткові критерії для включення:

- 1.** Чи є вид добре впізнаваним? Вид має бути легким для візуальної ідентифікації, без необхідності проведення складних молекулярно-генетичних досліджень

для його правильного визначення та запобігання помилковому ототожненню з близькоспорідненими видами зі схожим зовнішнім виглядом.

2. Чи підходить вид для територіальної/суворої охорони? Види повинні отримати вигоду від інструментів, наданих Оселищною та Пташиною Директивами, і визначені заходи збереження повинні бути практично реалізовані.
3. Вид не повинен бути надто поширеним, щоб мати можливість його охороняти.
4. Вид не повинен мати дефіцит даних через тривалу відсутність експертів і можливостей моніторингу, оскільки визначення місць і практична охорона в такому випадку були б досить ускладненими.
5. Вид повинен мати достатню кількість даних про стан його популяцій в Україні та бажано (якщо можливо) декілька (достатню кількість для вивчення популяції(й) та збору відповідних даних про неї(них)) досвідчених експертів.
6. Необхідно прийняти рішення про додавання виду до Додатку IV, або Додатку II або обох.
7. Україна повинна бути в змозі виконувати зобов'язання щодо звітності (щодо заповнення стандартних форм даних (СФД) та Статті 17 Оселищної Директиви щодо стану збереження). Крім того, варто враховувати потенціал наявних експертів для цих видів, які також необхідні для питань практичного впровадження - управління, відповідної оцінки тощо (особливо для моніторингу).
8. Інформація про наявність виду лише в Україні чи інших державах-членах Європейського Союзу є в наявності. Якщо вид присутній в інших країнах-членах, це не призводить до його автоматичної дискваліфікації. Тим не менш, варто враховувати, що це може перешкодити майбутньому затвердженню, оскільки це накладе нові вимоги для охорони та збереження цього виду на країни-члени ЄС. Але деякі країни-члени можуть, з іншого боку, вітати додавання таких видів.
9. Також необхідно розглянути майбутні зобов'язання: чи зможе Україна забезпечити охорону запропонованої кількості видів. Це пов'язано з адміністративним навантаженням – відхилення, планування управління, відповідна оцінка, звітність.
10. Вид в ідеалі повинен діяти як „флагманський вид“ і сприяти збереженню відповідних оселищ.

На цьому етапі відповідні експерти (ботаніки, теріологи, малакологи, ентомологи, герпетологи тощо), які працюють з видами (обраними на Етапах #1-#3), були залучені до роботи, беручи до уваги критерії, згадані вище. Дотримуючись їх порад і висновків, список видів був значно скорочений.

4 РЕЗУЛЬТАТИ

У ході виконання активностей, проведених у відповідності з критеріями, переліченими вище, перелік було звужено до 63 видів дикої фауни та флори (Таблиця 2) та 4 типів природних оселищ (Таблиця 3). Статистика видових характеристик з точки зору їх пропонування для розширення існуючих переліків видів Директив показана на рисунках нижче (Рисунок 3-8).

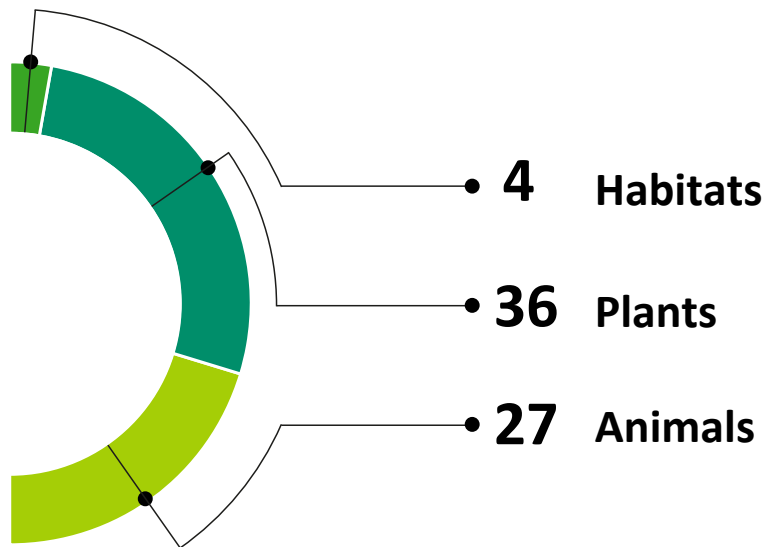

Рисунок 3. Кількість видів та типів природних оселищ (за групами), запропонованих для включення до Додатків I і II Оселищної Директиви.

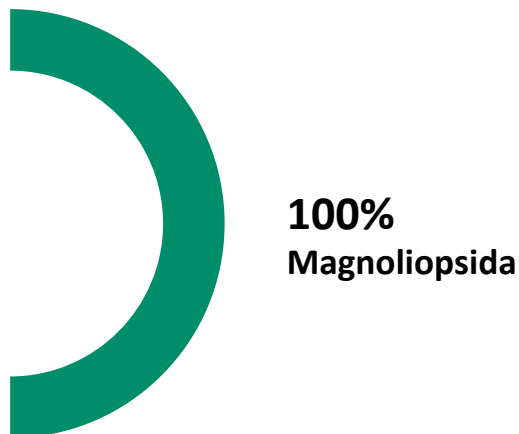

Рисунок 4. % вищих таксономічних груп (класів), запропонованих для включення до Додатку IV Оселищної Директиви (види дикої флори).

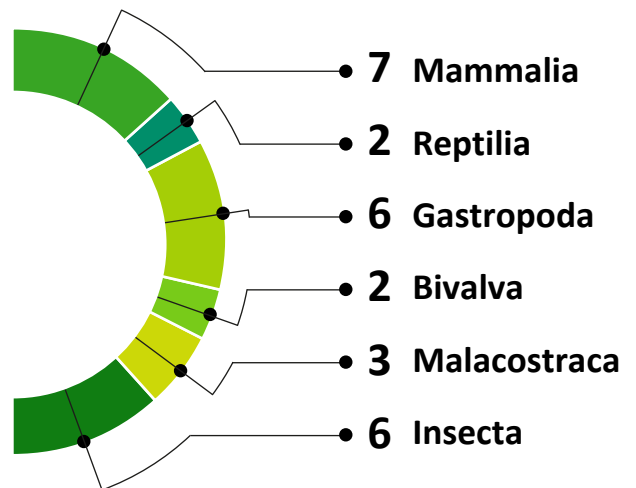

Рисунок 5. % вищих таксономічних груп (класів), запропонованих для включення до Додатку IV Оселищної Директиви (види дикої фауни).

Рисунок 6. Кількість видів дикої фауни та флори та типів природних оселищ, запропонованих для включення до Додатків I та II Оселищної Директиви (за Додатками).

Частину обраних видів і типів оселищ також було запропоновано включити до Резолюцій 6 і 4 (а отже, Додатків I і II) Бернської конвенції з подальшим заповненням того ж типу форм, але з іншими типами заголовків, зміненими відповідно до мети заповнення.

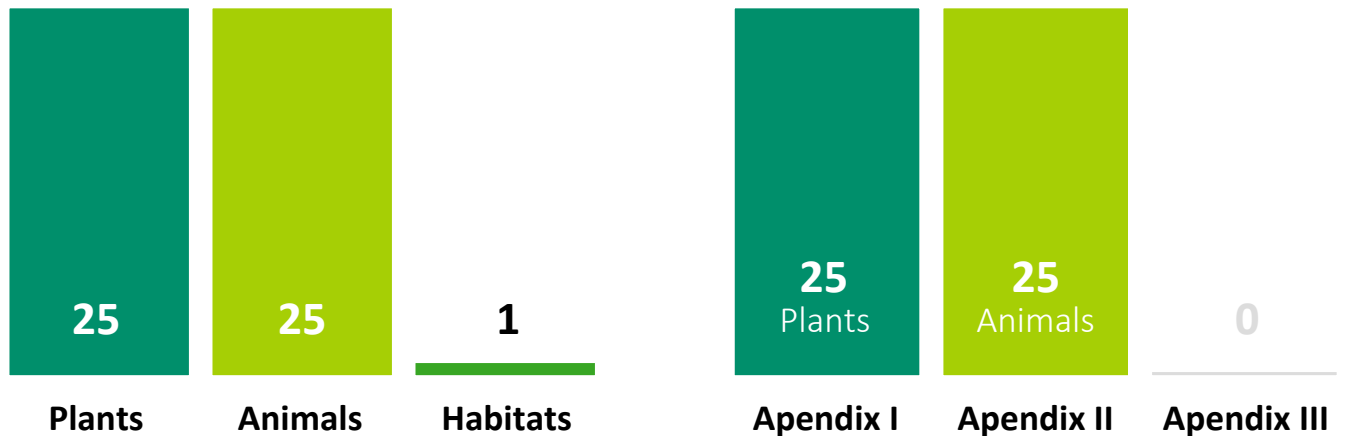

Рисунок 7. % of higher taxonomic groups (classes) proposed for inclusion to the Annex II of the Habitats Directive (wild flora species).

Рисунок 8. Кількість видів дикої фауни та флори та типів природних оселищ, запропонованих для включення до Додатків I і II Бернської конвенції.

Частину обраних видів і типів оселищ також було запропоновано включити до Резолюцій 6 і 4 (а отже, Додатків I і II) Бернської конвенції з подальшим заповненням того ж типу форм, але з іншими типами заголовків, зміненими відповідно до мети заповнення.

Таблиця 2. Види, запропоновані для включення до Додатків II та IV Оселищної Директиви.

N	Вид	Царство	Клас	Вернакулярна назва	* Рез.6	* БК	* ЧКУ	* Додаток	UA експерт
1	<i>Desmana moschata</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	Mammalia	Хохуля руська	+	+		II, IV	Русін М.
2	<i>Spalax graecus</i> Nehring, 1898	Animalia	Mammalia	Сліпак буковинський	+	+		II, IV	Русін М.
3	<i>Allium regelianum</i> A.Becker ex Iljin	Plantae	Magnoliopsida	Цибуля Регеля	+			II	Шаповал В.
4	<i>Steveniella satyrioides</i> (Spreng.) Schltr.	Plantae	Magnoliopsida	Стевеніела сатириєподібна	+	+		II, IV	Куземко А.
5	<i>Achillea glaberrima</i> Klokov	Plantae	Magnoliopsida	Деревій голий	+	+		II, IV	Куземко А.
6	<i>Crepis purpurea</i> (Willd.) M. Bieb.	Plantae	Magnoliopsida	Скереда пурпурова	+	+		II, IV	Дідух Я.
7	<i>Crambe koktebelica</i> (Junge) N.Busch	Plantae	Magnoliopsida	Катран коктебельський	+	+		II, IV	Дідух Я.
8	<i>Lepidium turczaninowii</i> Lipsky	Plantae	Magnoliopsida	Хрінниця Турчанінова	+	+		II	Дідух Я.
9	<i>Dianthus hypanicus</i> Andr.	Plantae	Magnoliopsida	Гвоздика бузька	+	+		II	Шиндер О.
10	<i>Moehringia hypanica</i> Grynj & Klokov	Plantae	Magnoliopsida	Мерингія бузька	+	+		II, IV	Шиндер О.
11	<i>Silene cretacea</i> Fisch. ex Spreng.	Plantae	Magnoliopsida	Смілка крейдова	+	+		II, IV	Бондаренко Г.
12	<i>Astragalus setosulus</i> Gontsch.	Plantae	Magnoliopsida	Астрагал щетинистий	+	+		II, IV	Дідух Я.
13	<i>Genista tetragona</i> Besser	Plantae	Magnoliopsida	Дрік чотиригранний	+	+		II, IV	Мойсієнко І.
14	<i>Darevskia lindholmi</i> (Szczerbak, 1962)	Animalia	Reptilia	Ящірка Ліндгольма		+		II, IV	Некрасова О.
15	<i>Eremias arguta</i> (Pallas, 1773)	Animalia	Reptilia	Ящірка різнобарвна		+		II, IV	Некрасова О.
16	<i>Laevicaspia lincta</i> (Milaschewitsch, 1908)	Animalia	Gastropoda	Вежка льодяникова			+	II, IV	Сон М.
17	<i>Lymnaea taurica</i> (Clessin, 1880)	Animalia	Gastropoda	Петрик таврійський			+	II, IV	Сон М.
18	<i>Peristoma merduenianum</i> Krynicky, 1833	Animalia	Gastropoda	Круглозубка ущелинна			+	II, IV	Балашов І.
19	<i>Ramusculus subulatus</i> (Rossmassler, 1837)	Animalia	Gastropoda	Пелюшниця струнка			+	II	Балашов І.
20	<i>Serrulina serrulata</i> (Pfeiffer, 1847)	Animalia	Gastropoda	Серуліна зубчаста			+	II, IV	Балашов І.

N	Вид	Царство	Клас	Вернакулярна назва	*Рез.б	*БК	*ЧКУ	*Додаток	UA експерт
21	<i>Vitrea nadejdae</i> Lindholm, 1926	Animalia	Gastropoda	Кристалівка кримська			+	II, IV	Балашов І.
22	<i>Prostenomphalia carpathica</i> Baidashnikov, 1985	Animalia	Gastropoda	Простеномфалія карпатська			+	II, IV	Балашов І.
23	<i>Hypanis laeviuscula</i> (Eichwald, 1829)	Animalia	Bivalvia	Бужанка гладенька			+	II, IV	Сон М.
24	<i>Hypanis plicata</i> (Eichwald, 1829)	Animalia	Bivalvia	Бужанка складчаста			+	II, IV	Сон М.
25	<i>Iphigenella shablensis</i> Carausu, 1943	Animalia	Malacostraca	Іфігенела шаблінська			+	II, IV	Сон М.
26	<i>Iphigenella andrussowi</i> Sars, 1894	Animalia	Malacostraca	Іфігенела Андрусова			+	II, IV	Сон М.
27	<i>Astacus pachypus</i> Rathke, 1837	Animalia	Malacostraca	Рак товстопалий			+	II, IV	Сон М.
28	<i>Poecilimon pliginskii</i> Miram, 1929	Animalia	Insecta	Пилкохвіст Плігінського			+	II, IV	Кавурка В.
29	<i>Anadrymadusa retowskii</i> (Adelung, 1907)	Animalia	Insecta	Анадримадуза Ретовського			+	II, IV	Кавурка В.
30	<i>Cephalota besseri</i> (Dejean, 1826)	Animalia	Insecta	Стрибун Бессера			+	II, IV	Кавурка В.
31	<i>Pseudochazara euxina</i> (Kusnezov, 1909)	Animalia	Insecta	Сатир евксинський			+	II, IV	Кавурка В.
32	<i>Tapinoma kinburni</i> Karawajew, 1937	Animalia	Insecta	Тапінома кінбурнська			+	II, IV	Кавурка В.
33	<i>Urophora dzieduszyckii</i> Frauenfeld, 1867	Animalia	Insecta	Урофора Дідушицького			+	II, IV	Кавурка В.
34	<i>Spermophilus pygmaeus</i> (Pallas, 1779)	Animalia	Mammalia	Ховрах малий			+	II, IV	Русін М.
35	<i>Spalax zemni</i> (Erxleben, 1777)	Animalia	Mammalia	Сліпак подільський			+	II, IV	Русін М.
36	<i>Spalax arenarius</i> Reshetnik, 1939	Animalia	Mammalia	Сліпак піщаний			+	II, IV	Русін М.
37	<i>Stylodipus telum</i> (Lichtenstein, 1823)	Animalia	Mammalia	Ємуранчик звичайний			+	II, IV	Русін М.
38	<i>Nothocricetulus migratorius</i> (Pallas, 1773)	Animalia	Mammalia	Хом'ячок сирій			+	II, IV	Русін М.
39	<i>Hyacinthella pallasiana</i> (Steven) Losinsk.	Plantae	Magnoliopsida	Гіацинтик Палласів			+	II	Бронскова О.

N	Вид	Царство	Клас	Вернакулярна назва	*Рез.б	*БК	*ЧКУ	*Додаток	UA експерт
40	<i>Tulipa schrenkii</i> Regel	Plantae	Magnoliopsida	Тюльпан Шренка			+	II	Мойсієнко І.
41	<i>Nigritella carpatica</i> (Zapal.) Teppner, Klein & Zagulski	Plantae	Magnoliopsida	Чорнянка карпатська			+	II, IV	Чорней І.
42	<i>Heracleum</i> <i>ligusticifolium</i> M.Bieb.	Plantae	Magnoliopsida	Борщівник лігустиколистий			+	II, IV	Дідух Я.
43	<i>Trinia biebersteinii</i> Fedoronczuk	Plantae	Magnoliopsida	Тринія Біберштейна			+	II	Дідух Я.
44	<i>Centaurea</i> <i>breviceps</i> Iljin	Plantae	Magnoliopsida	Волошка короткоголова			+	II, IV	Діденко В.
45	<i>Centaurea</i> <i>margaritacea</i> Ten.	Plantae	Magnoliopsida	Волошка перлиста			+	II, IV	Діденко В.
46	<i>Saussurea porcii</i> Degen	Plantae	Magnoliopsida	Соссюрея Порціуса			+	II, IV	Кобів Ю.
47	<i>Gymnospermium</i> <i>odessanum</i> (DC.) Takht.	Plantae	Magnoliopsida	Оставник одеський			+	II	Мойсієнко І.
48	<i>Sobolewskia sibirica</i> (Willd.) P.W.Ball	Plantae	Magnoliopsida	Соболевськія сибірська			+	II, IV	Дідух Я.
49	<i>Adenophora taurica</i> (Sukacz.) Juz.	Plantae	Magnoliopsida	Дзвінка кримська			+	II	Дідух Я.
50	<i>Eremogone</i> <i>cephalotes</i> (M.Bieb.) Fenzl	Plantae	Magnoliopsida	Пустельниця головчаста			+	II, IV	Мойсієнко І.
51	<i>Erodium beketowii</i> Schmalh.	Plantae	Magnoliopsida	Грабельки Бекетова			+	II, IV	Бронскова О.
52	<i>Cymbochasma</i> <i>borysthenica</i> (Pall. ex Schlecht.) Klokov & Zoz	Plantae	Magnoliopsida	Повстанка дніпровська			+	II	Мойсієнко І.
53	<i>Daphne sophia</i> Kalen.	Plantae	Magnoliopsida	Вовче лико Софії			+	II, IV	Бондаренко Г.
54	<i>Daphne taurica</i> Kotov	Plantae	Magnoliopsida	Вовче лико кримське			+	II, IV	Дідух Я.
55	<i>Rhaponticoides</i> <i>taliewii</i> (Kleopow) M.V.Agab. & Greuter	Plantae	Magnoliopsida	Волошка Талієва				II, IV	Бронскова О.
56	<i>Erysimum</i> <i>ucranicum</i> J.Gay	Plantae	Magnoliopsida	Жовтушник український				II, IV	Бондаренко Г.
57	<i>Phalacrachena</i> <i>inuloides</i> (Fisch. ex Schmalh.) Iljin	Plantae	Magnoliopsida	Лисонасінник омановий				II	Шаповал В.
58	<i>Centaurea konkae</i> Klokov	Plantae	Magnoliopsida	Волошка Конки				II, IV	Діденко В.
59	<i>Centaurea</i> <i>appendicata</i> Klokov	Plantae	Magnoliopsida	Волошка великопридаткова				II, IV	Діденко В.

N	Вид	Царство	Клас	Вернакулярна назва	*Рез.6	*БК	*ЧКУ	*Додаток	UA експерт
60	<i>Hedysarum ucrainicum</i> Kaschm.	Plantae	Magnoliopsida	Солодушка українська				II, IV	Боровик Л.
61	<i>Silene jailensis</i> N.I. Rubtzov	Plantae	Magnoliopsida	Смілка яйлинська				II, IV	Дідух Я.
62	<i>Astragalus arnacantha</i> M.Bieb.	Plantae	Magnoliopsida	Астрагал колючкуватий				II	Дідух Я.
63	<i>Sedum borissovae</i> Balk.	Plantae	Magnoliopsida	Очиток Борисової				II, IV	Шиндер О.

* Рез.6 - види, які вже включені до Резолюції 6 Бернської конвенції, БК – види, які вже включені до Додатків I, II або III Бернської конвенції, ЧКУ - види, які вже занесені до Червоної книги України, Додаток - номер додатка Оселищної Директиви, до якого пропонується включити вид.

Таблиця 3. Natural habitat types proposed to be included in the Annex I of the Habitats Directive.

N	Habitat name	*Res.4	Description available	*Annex	UA expert
1	Continental dry rocky steppic grasslands and dwarf scrub on chalk outcrops	+	https://eunis.eea.europa.eu/habitats/5795	I	Куземко А.
2	<i>Pinus sylvestris</i> forest on chalk in the steppe zone	+	https://eunis.eea.europa.eu/habitats/8008	I	Куземко А.
3	Depressions (pody) of the Steppe zone	+	https://eunis.eea.europa.eu/habitats/8009	I	Куземко А.
4	Woods of Dnieper birch, pedunculate oak and aspen on sandy terraces of the Steppe zone	-		I	Куземко А.

* типи оселищ, які вже включені до Резолюції 4 Бернської конвенції, Додаток - номер додатка Оселищної Директиви, до якого пропонується включити тип оселища.

Усі детальні пропозиції щодо видів і оселищ, які пропонується включити до додатків до Оселищної Директиви, організовані на основі стандартної форми, передбаченої для включення нових видів до Бернської конвенції і надаються як додаткові файли.

5 ВИСНОВКИ

У рамках виконаної роботи було підготовлено перелік із 63 видів дикої фауни та флори, запропонованих для включення до Додатку II Оселищної Директиви та 4 типів природних оселищ запропонованих для включення до Додатку I Оселищної Директиви.

6 ДОДАТКИ

Звіт супроводжується 67 стандартними формами для включення нових видів дикої фауни та флори та типів природних оселищ до Додатку I та II Оселищної Директиви (кожна форма надана двічі: англійською та українською мовами); додатково до звіту додаються 51 форма для включення нових видів фауни та флори, та типів природних оселищ до Резолюцій 4 та 6 Бернської конвенції (кожна форма надана в одному екземплярі: англійською мовою).